

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. Tarkastele naisten asemaa antiikin Kreikan ja Rooman yhteiskunnissa.
2. Arvioi, miten seuraavat keksinnöt muuttivat ihmisten elämää ja yhteiskunnan kehitystä omana aikanaan:
a) kirjapainotaito, b) liukuhihnatuotanto, c) ehkäisytabletti
3. Alla on Ranskan yhteiskuntaa kuvaava piirros vuodelta 1789.
a) Mitä säätyjärjestelmä tarkoitti, ja mitä kuva kertoo aikansa Ranskan yhteiskunnasta? (4 p.)
b) Miten säätyjärjestelmä hajosi Euroopassa? (2 p.)

Tuntematon taiteilija.

Lähde: Työväen keskusmuseo: <<http://www.tkm.fi/vanhat/frame5.htm>>.

Luettu 26.3.2014.

4. Yhdistyneiden kansakuntien (YK) pääsihteeri U Thant totesi 27.4.1967 New Yorkissa pitämässään puheessa: ”Niin mielellään kuin näkisimmekin nationalismin alisteisena laajemmille kansainvälisyyden aatteille, on se edelleen vahvin ihmisten elämää määräävä voima.”

Pohdi U Thantin väitteen paikkansapitävyyttä 1900-luvun jälkipuoliskon historian valossa.

5. Alla on kaksi arviota lokakuun vallankumouksesta ja sen jälkeisistä vuosista.
- a) Vertaile lainausten esittämiä tulkintoja lokakuun vallankumouksen merkityksestä.
 - b) Miten Neuvostoliiton poliittinen ja taloudellinen tilanne muuttui vuodesta 1922 toisen maailmansodan syttymiseen asti?

Lokakuun vallankumous tempaisi irti kapitalistisesta orjuudesta kuudennen osan maapallon alueesta käsittävän valtavan suuren maan väestön. Se toi työväenluokalle ja työtätekeväälle talonpoikaistolle yhteiskunnallisen vapauden ja ratkaisi sen lisäksi vielä Venäjän kansalliset ongelmat, sen yleisdemokraattiset tehtävät. Vallankumous johti maan irti nälännyttävästä sodasta, pelasti sen pirstomisen ja siirtomaatorjuutuksen vaarasta, antoi talonpojille kauan odotetun maan, vapautti rajaseutujen kansat kansallisesta sorrosta.

Ote teoksesta *Marxismi-Leninismin perusteet* (1961)

Vuosina 1918–22 eli lokakuun vallankumouksen ja Sosialistisen neuvostotasavaltojen liiton perustamisen välisenä aikana Neuvosto-Venäjää leimannut sekasortoisuus oli luonteeltaan kolmenlaista. Ensinnäkin se oli kansalaissotaa, jossa neuvostohallitus taisteli kotimaisia vihollisiaan vastaan, toiseksi se oli puolustussotaa ulkomaiden interventiota vastaan ja kolmanneksi sen aikana useat Venäjän vähemmistökansat kävivät vapaussotaansa irtautuakseen bolševikkien hallitsemasta Neuvosto-Venäjistä.

Prof. Seppo Zetterberg teoksessa *Venäjän ja Neuvostoliiton historia* (1986)

6. 1960- ja 1970-lukuja on kutsuttu suomalaisen yhteiskunnan ”suureksi rakennemuutokseksi”. Mitä rakennemuutos tarkoitti, ja miten se vaikutti ihmisten elämään?
7. ”Kirkolla oli merkittävä vaikutus suomalaisten elämään Ruotsin vallan aikana”. Pohdi esimerkkien avulla tämän väitteen osuvuutta.
8. Eurooppalaisen siirtomaavallan purkautuminen tapahtui joskus rauhanomaisesti, toisinaan taas konfliktien kautta. Pohdi esimerkkien avulla näiden eri vaihtoehtojen syitä ja seurauksia.

- + 9. Alla olevissa lainauksissa käsitellään Suomen asemaa Venäjän keisarikunnassa.
- Vertaile Kuropatkinin ja Suuren Adressin esittämiä näkemyksiä Suomen asemasta.
 - Pohdi Schaumanin kirjettä ja senaatin lausuntoa hyväksi käyttäen suomalaisten suhtautumista Suomen ja Venäjän suhteiden muutokseen 1900-luvun vaihteessa.
 - Miten perusteltua on puhua 1880-luvulta alkaneesta aikakaudesta sortokautena, venäläistämispolitiikan kautena tai yhtenäistämisen aikakautena?

Valloitettuumme Suomen me 19. vuosisadan kuluessa liian vähän käänsimme huomiota tämän venäläisen maakunnan sisäisiin asioihin ja tuloksensa saimme pääkaupungin viereen meille vihamielisen, separatistisia pyrkimyksiä täynnä olevan paikkakunnan, jossa asuu tosin vähälukuinen, mutta itsepäinen kansa. 20:nnelle vuosisadalle siirtyy tehtävä, Suomen liittäminen venäläiseen valtakunnallisuuteen.

Venäjän sotaministeri, kenraali Aleksei Kuropatkin (1898)

Suomen kansan ikivanhan oikeuden olla edustajainsa, Valtiosäätyjen, kautta osallisena lainsäädännössä, vahvasti ikuisiksi ajoiksi Keisari Aleksanteri I, jonka muistoa me siunaamme. – – Me tiedämme, että Venäjällä viime aikoina on ollut maallemme vihamielisiä henkilöitä, jotka meitä solvaten ovat koettaneet herättää epäluuloja Suomen kansan uskollisuutta ja rehellisyyttä kohtaan. Mutta me tiedämme myös, että nämä solvaukset eivät perustu totuuteen. – – Niiden yhdeksänkymmenen vuoden kuluessa, joina se on ollut yhdistettynä mahtavaan Venäjään, ei ole järjestys Suomen yhteiskunnassa kertaakaan häiriintynyt. – – Turvallisuuden ja onnen tunteet ovat yhä enemmän lujittaneet niitä siteitä, jotka Suomesta ovat tehneet erottamattoman osan Venäjän valtakuntaa ja jotka kuitenkin ovat sallineet Suomen kansan säilyttää ja kehittää omaa kansallista luonnettaan ja olemustaan, jonka Jumala on sille antanut ja jota ei mikään pakko voi muuksi muuttaa.

Suuri Adressi (1899)

Lait syrjäytetään ja niitä loukataan avoimesti. – – Maan lainkuuliaisia ja taitavimpia virkamiehiä erotetaan ilman laillista tutkintaa ja tuomiota, ja heidän tilalleen nimitetään kaikenlaisia taitamattomia onnenonkijoita ja rappiolle joutuneita olioita sekä henkilöitä, jotka eivät maan voimassa olevien lakien mukaan ole oikeutettuja saamaan valtion virkaa. Älykkäimmät ja uskollisimmat kansalaiset vangitaan ja ajetaan maanpakoon.

Senaatin työntekijän Eugen Schaumanin kirje keisarille (1904)

[Senaatti esittää] syvimmän inhonsa siitä kauhistuttavasta, maamme asiakirjoissa ennenkuulumattomasta kavalasta rikoksesta, jonka uhriksi kenraalikuvernööri Bobrikov on joutunut ja jota kaikki oikeinajattelevat tässä maassa mitä syvemmin paheksuvat. – – Senaatti on tahtonut maan asukkaille huomauttaa, mihinkä suuresti surkuteltaviin seurauksiin se yllytys tottelemattomuuteen esivaltaa vastaan, jota viimekuluneina vuosina osaksi pahansuovat, osaksi hai-rahtuneet henkilöt maassamme ovat harjoittaneet, jo on johtanut, ja niistä vaaroista, minkä jatkuva hillitsemätön kiihotus tulevaisuudessa saattaa maallemme tuottaa – –

Suomen suuriruhtinaskunnan senaatin lausunto 22.6.1904

- +10. Alla olevat tekstiotteet ovat runoista, jotka on kirjoitettu 1914 alkaneen suursodan aikana.
- Erittele runoissa välittyviä mielialoja ja niihin vaikuttaneita tekijöitä. (4 p.)
 - Miten ensimmäinen maailmansota vaikutti Euroopan yhteiskunnalliseen ja kulttuuriseen kehitykseen 1920- ja 1930-luvuilla? (5 p.)

*Iloitkaa, ystävät, että olemme elossa
ja nuoria ja elinvoimaisia.
Koskaan ei ole ollut tällaista vuotta,
eikä nuorukaisilla tällaista onnea,
että voimme seistä ja marssia,
kun aamu koittaa ja ilta päättyy.
Aikakausista kaikkein suurin
painaa merkkinsä nuoriin sydämiimme.
Ja käyköön miten tahansa meistä kullekin,
hän on nähnyt tämän ylvään vuoden.*

(käännös: YTL)
Saksalainen runoilija Bruno Frank (1915)

*Mistä kuolinkellot näille, jotka karjan lailla kuolevat?
Vain tykkien hirveä raivo.
Vain räkättävien kiväärien kiivas rätinä
voi ropinallaan peittää heidän hätäiset
rukouksensa.
— ei hartauksia eikä kellonsoittoa heille;
eikä muuta surevien itkua kuin kuorojen,
ammuskuorojen kimeä mieletön ujellus;
ja apeilta kotikonnuilta heitä kutsuvat torvet.*

(käännös: YTL)
Englantilainen runoilija Wilfred Owen (1918)